

da smo se zbrali. Da se smemo zbirati in društva ustanovljati moramo se zahvaliti Nj. veličanstvu presvetlemu cesarju Francu Jožefu. Bog živi našega premilega vladarja! Večkrat ponavljajoči se živio-klici so sledili temu pozdravu in stojé se je zapela cesarska pesem.

Na to stopi na govorniški oder gospod D. Hribar iz Celja. Vsi ga z burnim ploskanjem pozdravijo. Žal, da niti vseh glavnih mislij njegovega govora ne moremo navesti. Rekel je, da ga še nikoli nobeno povabilo ni tako razveselilo, kakor povabilo začasnega odbora »delavskega bralnega in pevskega društva«. Prvotno je Stvarnik hotel, naj bi vsi ljudje bili popolnoma enaki; ali prišlo je drugače. Različni so stanovi, pa vsak pošten stan je častljiv, tudi delavcev, ki si z žuljevimi rokami mora služiti svoj borni kruh. Pa tudi slovenski delavec je časti vreden, ne sme biti zavržen; saj je Bog pri Babilonu hotel, da so različni jeziki. Slovenski delavec naj ne pozabi svojega materinega jezika. Naj se varuje socijalnih demokratov in anarhistov. Da se bode jezik negoval in da bode slovenska pesem dramila mariborske slovenske delavce, zato se danes ustanovlja to sila potrebno društvo. Bog živi to društvo!

Večkratno ploskanje je pričalo, da je g. govornik pri nekaterih stavkih delavcem prav iz srca govoril. Ko je ta slavnostni, čez eno uro trajajoči govor nehal, oglasil se je k besedi častiti gospod profesor J. Zidanšek. V kratkem in mirnem govoru je označil stališče častite duhovščine do te nove družbe blizo tako-le:

„Ako bode delavska družba delovala na podlagi sv. vere, t. j. ako se ne bode nikdar kaj pelo ali govorilo ali bralo, s čemur bi se žalilo kerščansko versko mišljenje, bodo tudi duhovniki to družbo podpirali in sicer gmotno in duševno. Družbino geslo naj bo: »Vse za vero, dom, cesarja«, vera in narodnost sta naši najdraži svetinji; pa na prvem mestu je vera, brez katere bi bila narodnost prazna publica, poganska boginja ali žena brez glave. Zbrani delavci naj krepki »živio« zakličejo sv. očetu, Leonu XIII., ki so tudi oče delavcev.“

Krepki živio-klici so glasno razodevali, da je častiti gospod govornik zadel prave strune. Kakor prej, tako tudi zdaj delavski in drugi vrli pevci par lepih pesmij zapoje. Ko oddonijo miljeni domači glasovi, stopi zala deklica na govorniški oder. Kaj bodeš ti ljubko dete povedalo? Misli si je vsakdo. Govorila je v prelepi slovenščini gladko in krepko, da so se nam solze udirale po licih. Dobesedno je govorila:

„Preljubo veselje, oj kje si doma?
Povej, kje stanuješ, moj ljubček srca?
Po hribih, dolinah za teboj hitim,
Te videti hočem, objeti želim!“

Tako peli so nepozabljivi nam Slomšek, vladika. Zares! Človeško srce veseliti se hoče; veseli se rad otrok v zibelki svoji; veseli se rad starček ob palici svoji; veseli se rada mladina, veselijo se radi oče in mati; veseli se rad vsak, ki služi si s težkim delom svoj kruh, posebno takrat, kadar grenka solza oko mu zaliva, kadar prostega časa ura zlata mu bije. Pa kje naj išče človek preljubo veselje, in kje ga bo našel? Našel ga bode v Bogu, našel v pobožni molitvi, našel v cerkvi, pri mizi Gospodovi, našel v nedolžnem življenju; pa našel ga bode tudi pri bratih svojih, ljubih in drugih, kadar bodo zapeli mu pesem, pesem domačo, pesem sladko in milodonečo; kedar bode slišal iz njihovih ust besedo materino mirú in tolažbe; kedar bode bral v njihovi sredi knjigo opominov potrebnih, knjigo dobrih naukov polno.

O zato pa pozdravljam iz dna svojega nedolžnega dekliškega srca prelepo to društvo, ki praznuje danes tukaj rojstni svoj dan. In želim prav iskreno, goreče:

množili vedno veselo udje njegovi; da bi udom ponujalo ono vedno nedolžno veselje; da bi v njem razlegalo vedno premilo domačo se petje; da bi brale v njem vedno prelepe za življenje podučljive se knjige; da bi sušile v njem v bratovski ljubezni bridke se solze; da bi tolažilo in blažilo v njem prijateljski vedno se srce! Kličem torej glasno, veselo in krepko, kakor zamorem: Vse za vero, dom, cesarja! Bog naj živi, Bog naj vodi, brani in ohrani in cvetju do konca dnij to prelepo, to koristno, to veselo društvo! Bog ga živi! Bog pa živi tudi Vas, dragi zbrani udje, Bog Vas živi!»

Potem zopet povzame besedo g. Skrbinšek. Obžaluje, da še precej slovenskih delavcev manjka. Mnoge nekateri suntujo, rekoč, bodite zadovoljni, da nemški znate. G. začasni predsednik je spretno pobil to jalovo trditev ter rekel, da on nikakor ne sovraži ne Nemcev, ne nemškega jezika. Ako ga pride Nemeč česa prosit, rad mu pomaga, češ, saj nisem samo Slovenec, ampak tudi kristjan. Na to se je vršilo zapisovanje rednih udov, ki plačujejo na mesec 30 ali 20 kr. in podpornikov, ki plačajo na leto 3 gld.

Pri volitvi odbora so bili voljeni gg.: za predsednika Štefan Skrbinšek, za I. podpredsednika Karol Tratnik, za II. podpredsednika Ivan Fabijan, za tajnika M. Spitzer, za blagajnika Davorin Zahrl, potem 10 odbornikov, 5 namestnikov in 2 revizorja.

Omeniti še se mora, da so se prebrali trije telegrami, novo društvo je v iskrenih besedah pozdravljal iz Slov. Bistrice g. Pintar in neka deklica je navdušeno prednašala pesem: »Slovenka sem«. Marsikateremu gospodu in delaveu so solze polnile oči, ko je deklica tako pogumno končala:

Slovenka sem.
Od zibelki do groba
Ne gane moja se zvestoba,
Da vsikdar reči smem:
Slovenka sem!¹⁴

Bog živi novo »slovensko delavsko bralno in pevsko društvo!« Tako kliče k sklepu tega poročila tudi »Slov. Gospodar« in vse njegovi čislani bralci.

Cerkvene zadeve.

Prelat Fr. Kosar in katol. podporno društvo v Celju.

Iz nagrobnega govora mil. knezoškofa smo zvedeli, da so pokojni prelat Fr. Kosar sporočili kat. podpornemu društvu v Celju za vzdrževanje šole šolskih sester 100 gld. Nepozabljivi gospod stolni dekan so pristopili precej v začetku, ko se je to društvo ustanovilo, kot društven ustanovnik ter vplačali 40 gld. Njim se ima to društvo zraven teh darov še mnogo zahvaliti, kar želim ob kratkem objaviti v sledečih vrsticah.

Leta 1878. so se šolske sestre naselile v Celju, potem, ko so se srečno odstranile mnogovrstne ovire. Svota, katero so prijatelji krščanske izreje ženske mladine v ta namen nabrali, se je v nekaterih mesecih porabila in spomladi 1879 smo bili na tem, da bi imele šolske sestre Celje zopet zapustiti. Tu so se zbrali nekateri mladinojubi ter sklenili, ustanoviti posebno društvo, katero naj skrbi za obstanek dekliške šole v Celjski okolici. Sestavili smo pravila, o katerih smo se zanašali, da bodo ugajala društveni postavi, odposlali je v Gradec ter odločili že dan, ob katerem se naj obhaja prvi občni zbor ter izvoli stalni odbor katol. podpornega društva. Stvar je bila silno nujna, kajti odločil se

kostij in kože in ne morejo živeti ob samem zraku in vodi. Toda namesto, da bi se bila pravila kat. podp. društva potrdila, dobi snovatelj društva po mestnem magistratu v Celju odlok, da je c. kr. namestnija v Gradu snovanje katol. podp. društva prepovedala, ker štirje paragrafi društvenih pravil niso sestavljeni po društveni postavi.

Začasni načelnik premišljuje pravila in društveno postavo; toda pravega zadržka, radi katerega se je društvo prepovedalo, ni mogel najti. V tej veliki zadregi se obrne torej do pokojnega prelata gosp. Franca Kosarja ter prosi dobrega sveta. Že čez nekoliko dni dobi odgovor, v katerem se je razložilo, zakaj so se pravila zavrgla. Neki dobroznani slovenski pravnik, če se ne motim, bližnji sorodnik pokojnega gospoda, je zadel na pravi zadržek. Ko smo torej po danem navodu pravila spremenili, so se nam tudi potrdila in vozili smo srečno na dalje. Pomoči in dobrega sveta blagega gospoda Fr. Kosarja smo pa potrebovali še večkrat prav živo. Sami so prišli k nekemu zborovanju, v jeseni 1879, nalašč v Celje. Mnogo skrbij jim je prizadevalo tudi zidanje novega šolskega poslopja za šolske sestre v Celju.

Prelat Kosar so bili pooblaščenec rajnega knezoškofa Jakoba Maksimilijana v zadevi šolskih sester ter so ob času, ko se je imelo postaviti novo poslopje za šolske sestre v Celju, brezštevilnokrat pisali odboru katoliškega podp. društva. Zagovarjali so z vso močjo misel, naj bi se za šolske sestre v Celju ne zidalo novo poslopje, temveč nakupilo staro šolsko poslopje pred farno cerkvijo (katerega bi se bilo takrat celjsko mesto menda rado zne bilo). Ko se je pa slednjič potrdil načrt, da se naj za šolske sestre postavi nov dom na vrtu gg. Wogg in Radakoviča, so pa zopet prelat Kosar med drugimi blagimi moži, kolikor so le mogli, duševno in gmotno podpirali zidanje. Ostali so blag podpornik podp. društvu in sestram učiteljicam do hladnega groba. Bog njim povrni njihovo skrb zgoraj v lepih nebesih! Hvaležni snovatelj »kat. podp. društva«.

Mili darovi za družbo vednega češčenja: Sv. Jakob v Slov. gor. 13 fl. 64 kr., Čadram 20 fl., Griže 21 fl. 21 kr., Dobova 17 fl., Polzela 5 fl., Sv. Ilij v Slov. gor. 17 fl. 28 kr., Cirkovci 14 fl., dr. Iv. Križanič 1 fl.

Gospodarske stvari.

Stare resnice, katere še zdaj veljajo.

1. Ne sme se s šestimi konji voziti, komur še za dva krme manjka.
2. Boljše je brez večerje spat iti, kakor v jutro z dolgovi ustati.
3. Boljši osel, ki mene nosi, kakor konj, ki me raz sebe vrže.
4. Pri domači mizi je boljša repa, kakor drugod meso in riba.
5. Slabi tesarji, kateri mnogo trščice napravijo.
6. Kdor za žrebelj na kopitu ne mara, lahko konja zgubi.
7. Ako otroci na sejem pridejo, kramarji mnogo denarja izrešijo.
8. Kar žena prihrani, je ravno tako dobro, kakor to, kar mož zasluži.
9. Kdor sprvega le po belem kruhu seže, mora na zadnje pogosto le s črnim se nasititi.
10. Juha ali župa se ne sme za- ali presoliti, da-siravno dosti soli imaš.

11. Kdor si kaj prihraniti hoče, mora pri ustih začeti in pri obleki prenehati.

Kis ali jesih.

Vsaka gospodinja dobro vé, kako potreben je kis pri hiši. Pri kmetški hiši, v kateri se rabi vedno domači, iz sadnih odpadkov in tropin napravljeni kis, nastane nered, če kisa zmanjka, kajti če se mora pri trgovcu tako zvani esene kopovati, stane precej denarja in je škodljiv. Znano je, da na kmetih imamo dobre želodec, da se nam borov krompir in črni kruh ne ustavlja, pa če gospodinja jedila (salato) s esencem okisi, se bodo vsi pritoževali, da želodec ne ugaja.

Skrbimo tedaj, da si dovolj domačega kisa napravimo in v tistih krajih ali mestih, kjer si morajo kis kupovati, naj tirjajo, da bodo trgovci sadni kis prodajali, kajti umetno narejeni, tako imenovani esene, je z žvepleno kiselino zmešan in je za vse nezdrav.

F. P—k.

Beljak pomoč za žgalino.

Ako se zažgeš ali »popariš, steri jajce in razlij beljak čez rano. Ta prevlaka je bolj mehka za rano, kakor »collodium« iz lekarnice in se lažje dobi, bolj hladni, kakor laško olje ali »pavola«. Treba je rano zavarovati pred zrakom, kajti ta najhujše bolečine povzroči. Zato ni lahko kaj druga, kar bi rano tako zakrilo in pred vnetjem zavarovalo, kakor beljak. Torej če se zažgeš ali popariš, spomni se na ta svet, poskusi ga; gotovo ti bo pomagano.

Sejmovi. Dne 7. julija v Poličanah (svinjski sejem). Dne 9. julija v Pišecah, Oplotnici, pri Sv. Hemi, na Hajdinju in pri Sv. Juriju ob Pesnici. Dne 12. julija na Bregu pri Ptujju (svinjski sejem), v Rogatcu, na Planini in v Šoštanju. Dne 13. julija pri Sv. Duhu v Ločah.

Dopisi.

Iz Ptujja. (Slovensko pevsko društvo) se usoja javiti, da je letošnji veliki koncert, ki je bil s početka določen na 5. avgusta, odložen na 8. septembra. Ta odložitve bila je potrebna, ker ni bilo za 5. avgusta godbe dobiti. Vsa čislana društva, vse gospode člane našega društva, kakor tudi vse rodoljube in prijatelje slovenskega petja opozarjamo, da se blagovoljno na to ozirajo in društvu ohranijo svojo blago naklonjenost. Vsi gospodje poverjeniki se prosijo, da radi sklepa računov točno pobirajo doneske in vračajo nabiralne pole.

Iz Gotovelj. (Pogreb.) V petek, 29. junija, smo hladni zemlji izročili našega mežnarja in organista, Matija Kač. Matija Kač se je rodil leta 1811. na Polzeli v Savinjski dolini. Ko je domačo šolo dovršil, naučil se je orglati. Opravljal je službo organista in mežnarja v Gomilski sedem let, na Polzeli eno leto in nekaj časa na Sv. Planini. Od tam se je preselil v Gotovlje, se oženil in opravljal izročeno mu službo celih 54 let, kjer je tudi lansko leto na sv. Jurija dan slovesno svojo zlato poroko obhajal. Naučil je tudi več kmečkih fantov orglati in ker se prejšnja leta ni postava tirjala, da mora vsak v solo hoditi, učil je otroke skoz dve leti pisati, brati in računati v svoji hiši. Popravljal nam je ure, akoravno 83 let star, do zadnjega. Bil je starček priljubljen in vsi farani so ga spoštovali; otroci so ga radi imeli; navadno so ga imenovali »mežnarjev očka«. V celem svojem življenju ni bil nikdar bolan. Dne 21. junija šel je kot mrtvaški ogleda zdrav in ve-